

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym w Sądzie dnia 14 grudnia 2011r. , a następnie sprecyzowanym w dniu 21.12.2010r. powód Z. M. (1) zażądał opublikowania na koszt pozwanego J. K. (1) przeprosin w (...) Informatorze Tygodniowym , o następującej treści : „Ja J. K. (1) przepraszam Pana Z. M. (1) za naruszenie jego czci przez rozpowszechnienie o nim nieprawdziwych faktów . Nieprawdą jest , że Pan Z. M. (1) jako sołtys wsi J. otrzymywał dotacje z Urzędu Gminy T. na rzecz wsi J. oraz pobierał opłaty za dzierżawę pomieszczeń w których znajdował się sklep wiejski w J. . Nieprawdą jest , że podczas swej kadencji nigdy nie zapytał mieszkańców J. ani też Rady Sołeckiej na co przeznaczyć pieniądze od Urzędu Gminy. Nieprawdą jest , że samowolnie dysponował środkami z Urzędu Gminy i przeznaczał je na remont świetlicy wiejskiej . Nieprawdą jest , że Pan Z. M. (1) nie rozliczył się przed (...) , ile pieniędzy otrzymał i na co były wydane . Nieprawdą jest , że dom ludowy przez ostatnie 10 lat nie był udostępniany mieszkańcom J.” oraz zasądzenie na rzecz OSP w J. od pozwanego kwoty 4000 zł

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał , iż w piśmie z dnia 7.10.2010r. skierowanym do Starosty (...) pozwany umieścił nieprawdziwe informacje na temat powoda , a starosta przesłał to pismo do Urzędu Gminy w T. . Powód wskazywał ,iż w piśmie zostało zawarte szereg nieprawdziwych informacji co naruszyło jego część .

W odpowiedzi na pozew pozwany nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie w całości i zasądzenie kosztów . Pozwany wskazał , iż pismo powstało w następstwie zebrania wiejskiego podczas którego pojawiły się wątpliwości dotyczące sposobu użytkowania i zarządzania mieniem wspólnoty (...) . Ponadto dodał , iż forma i treść pisma z dnia 7.10.2010r. nie zawierała żadnych informacji czy ocen mających cechy zniesławienia czy też znieważenia, a intencją pisma nie było działanie na szkodę kogokolwiek.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 7 października 2010r.. do Starostwa Powiatowego w T. wpłynęło pismo kierowane do Starosty (...) w którym to piśmie pozwany J. K. (1) wskazał m.in. „ że sołtys wsi J. Z. M. (1) który swą kadencję zakończył w dniu wyboru na to stanowisko aktualnego sołtysa p. J. G. (1) otrzymywał dotację z Gminy na rzecz wsi oraz pobierał opłaty za dzierżawę pomieszczeń w których znajdował się sklep wiejski . Podczas swej kadencji nigdy nie zawiadomił mieszkańców ani też Rady Sołeckiej na co te pieniądze przeznaczył. Samowolnie dysponował środkami (jak sądzę) przeznaczał je na remont – adaptację świetlicy wiejskiej . Jednakże nigdy nie rozliczył się przed mieszkańcami wsi ile było tych pieniędzy i na co były wydane Dodam jedynie , iż świetlica – dom ludowy przez ostatnich 10 lat ani przez chwilę nie był dostępny mieszkańcom ani też ich dzieciom” .

Dowód: - pismo z dnia 7.10.2010r. k. 4

Sprawa była przedmiotem obrad Komisji Rewizyjnej Rady Gminy T. w wyniku czego udzielono pozwanemu odpowiedzi , iż Komisja zapoznała się z treścią wniosku jak i wyjaśnieniami Z. M. (1) i nie doszła do przekonania , iż w sprawach tych można komukolwiek postawić zarzuty niewłaściwego gospodarowania środkami pieniężnymi .

Dowód: - pismo k. 5

Sklep wiejski w J. funkcjonował w lokalu Ochotniczej Straży Pożarnej w J. . Czynnosc za dzierżawę tego lokalu na podstawie umowy najmu lokalu pobierała Ochotnicza Straż Pożarna w J. . W imieniu straży czynsz pobierał jej skarbnik. Powód natomiast ustalał jako Prezes corocznie stawki czynszu zgodnie z umową najmu.

Dowód: - zeznania świadków R. Z. k.77, M. K.

k. 75odw., J. K. k. 76 ,

- zeznania powoda Z. M. k. 94odw.- 95

- umowa najmu k. 34

Na zebraniu wiejskim w dniu 29 września 2010r. pozwany wystąpił do mieszkańców aby rozliczyć poprzedniego sołtysa którego kadencja zakończyła się w styczniu 2007r. tj. Z. M. (1) z pieniędzy które były przekazywane na rzecz wsi. Na zebraniu 15 osób głosowało za rozliczeniem poprzedniego sołtysa .

W dniu 28 października 2010r. miało miejsce kolejne zebranie wiejskie które miało na celu wyjaśnienie wątpliwości kierowanych w stosunku do powoda . Na zebranie to przybył powód oraz zarząd OSP wraz z dokumentami obrazującymi na co były przeznaczone środki z gminy. Pozwany jednak nie chciał oglądać dokumentów .

Dowód: - zeznania świadka J. G. k. 74odw.-75, J. K. k. 76,

Za czasów kadencji powoda była udostępniana mieszkańcom świetlica , znajdował się tam stół do tenisa i „piłkarzyki”. Były też tam organizowane zebrania wiejskie . W tym okresie też były prowadzone remonty bieżące strażnicy . Nikt w szczególności powód jednak nie otrzymywał pieniędzy do ręki gdyż obrót odbywał się w ten sposób, że przedstawiano gminie faktury, a gmina za to płaciła. Wieś jako taka nie otrzymywała żadnych pieniędzy od gminy. Pieniądze w formie bezgotówkowej otrzymywała natomiast OSP w J. na remont strażnicy w której znajdowała się m.in. świetlica . Powód od 2008r. jest prezesem OSP w J. .

Dowód: - zeznania powoda Z. M. k. 95,

- zeznania świadków J. K. k. 76, M. K.

k. 75odw. i J. G. k. 74odw.-75

Stan faktyczny został ustalony w oparciu o zeznania powoda , oraz przesłuchanych w sprawie świadków w szczególności świadków J. K. (3) , J. G. (3), M. K. częściowo także R. Z. (2) i D. B..

Zeznania świadka B. w części w której świadek stanowczo twierdzi , iż powód pobierał pieniądze za wynajmem sklepu nie są wiarygodne bowiem sama zainteresowana R. Z. (2) wprost zeznała , iż nigdy powodowi pieniędzy nie dawała. Świadek ten nie zaprzeczył , iż świetlica była udostępniana mieszkańcom choć jego zdaniem nie w takim zakresie jak były potrzeby. Świadek Z. z kolei zeznała , iż dom ludowy ciągle był zamknięty choć przeczą temu wprost zeznania pozostałych świadków i powoda. Z kolei zeznania świadka G. nic nowego do istotnych okoliczności sprawy nie wniosły , świadek nie miał bezpośredniej wiedzy na temat istotnych okoliczności potwierdził jedynie , iż na zebraniach był podnoszony temat przeznaczenia pieniędzy co jednak było okolicznością bezsporną.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Powództwo jest częściowo zasadne.

Zgodnie z art. 24 § 1 k.c. ten czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem może żądać zaniechania tego działania chyba ,że nie jest ono bezprawne . W razie dokonanego naruszenia może on żądać ażeby osoba która dopuściła się naruszenia dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków , a w szczególności aby złożyła oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie . Na zasadach określonych w kodeksie może żądać on również zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty określonej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Z kolei w myśl art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu czyje dobro osobiste zostało naruszone odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany cel społeczny niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia .

Zgodnie z art. 23 k.c. do katalogu dóbr osobistych zaliczamy min. takie dobra jak zdrowie czy też cześć . Na naruszenie czci powołał się powód dochodząc swoich roszczeń .

Zgodnie z wyżej cytowanym art. 24 k.c. niemajątkowa ochrona dóbr osobistych uzależniona jest od spełnienia dwóch przesłanek tj. zagrożenia lub naruszenia dóbr osobistych oraz bezprawnego działania lub zaniechania wywołującego wskazany skutek .

Kwestia zagrożenia lub naruszenia dóbr osobistych winna być ujmowana na płaszczyźnie faktycznej i prowadzić do ustalenia czy dane zachowanie biorąc pod uwagę przeciętne reakcje ludzkie mogło obiektywnie stać się podstawą do negatywnych odczuć po stronie pokrzywdzonego . Abstrahując od subiektywnych odczuć osób nadwrażliwych oraz takich które z różnych względów nie mają zdolności do reagowania emocjonalnego na określone zachowanie innych podmiotów. (por. A. Cisek w: Kodeks cywilny . Komentarz pod red. E. Gniewka , Wydanie III , Wydawnictwo C.H. BECK, Warszawa 2008r. str. 60) .

Odnosząc te rozważania do niniejszej sprawy podnieść należy , iż powód w pozwie wskazał cześć jako dobro osobiste, które jego zdaniem ucierpiało na skutek naruszenia dokonanego przez pozwanego .

W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się , że w czci człowieka wyróżnia się jej stronę wewnętrzną nazywaną godnością osobistą obejmującą wyobrażenie człowieka o własnej wartości oraz oczekiwanie szacunku ze strony innych ludzi oraz stronę zewnętrzną oznaczającą dobrą sławę , dobrą opinie innych ludzi , szacunek którym obdarza daną osobę otoczenie. Przyjmuje się , że dobra sława obejmuje wszystkie dziedziny aktywności życiowej osoby , jej życie osobiste , zawodowe i społeczne .(por. J. Wierciński , Niemajątkowa ochrona czci , Warszawa 2002r. str. 60 , wyrok SN z 8.10.1987r. II CR 269/87 OSNIC z 1989r. nr 4 poz. 66) .

Nie ulega wątpliwości (co wynika z ustalonego stanu faktycznego) , iż w piśmie z dnia 7 października 2010r. zawarte jest szereg nieprawdziwych informacji . Przede wszystkim nieprawdą jest , że powód jako sołtys zbierał pieniądze za dzierżawę sklepu . Sklep bowiem był dzierżawiony od Ochotniczej Straży Pożarnej w J. i nawet gdy powód zbierał pieniądze to nie jako sołtys, a Prezes Straży Pożarnej zresztą świadek Z. (zgłoszona przez pozwanego) wprost wskazała , iż to skarbnik OSP zbierał pieniądze, a powód jako Prezes OSP jedynie negocjował kwoty które były ustalane corocznie. Łączenie zatem powoda jako sołtysa ze środkami które pozostawały do dyspozycji samodzielnego podmiotu (stowarzyszenia) jakim jest OSP jest zupełnie nieuprawnione, a z treści pisma z dnia 7.10.201r. wprost tak wynika.

Nie jest prawdą także podkreślanie przez pozwanego w piśmie , iż świetlica nie była przez ostatnie 10 lat udostępniana mieszkańcom. Powód był sołtysiem w latach 2002r-2006r. , a zatem zarzut zawarty w piśmie obejmuje też okres gdy powód był sołtysiem . Zarzut ten także okazał się chybiony bowiem powód za pośrednictwem zeznań świadków wykazał , iż świetlica za jego kadencji była udostępniana mieszkańcom był tam bowiem stół do tenisa stołowego i piłkarzki . Wprost w ten sposób zeznają zarówno powód jak i świadkowie M. K., J. K. (3) , D. B.. Zarzuty tego rodzaju które okazały się nieprawdziwe bez wątpienia godziły w powoda jako społecznika zresztą rzucone publicznie już 4 lata po zakończeniu kadencji sołtysa doprowadziły do tego , że powód o jeden głos przegrał wybory na radnego . Nieprawdą jest także aby powód otrzymywał dotacje na rzecz wsi , bowiem środki pieniężne były co najwyżej przekazywane na strażnice OSP , a nie na rzecz wsi . OSP jest stowarzyszeniem mającym osobowość prawną i jest samodzielnym podmiotem który to podmiot sam rozlicza się z uzyskanych dotacji i sołtys tak naprawdę nie ma tu nic do powiedzenia .

Przyjmując zatem , że doszło do naruszenia czci powoda to takie ustalenie nie powoduje automatycznie przypisania pozwanemu odpowiedzialności za naruszenie i nie daje podstaw do zasądzenia zadośćuczynienia.

Konieczne jest bowiem ustalenie , czy działanie pozwanego które doprowadziło do naruszenia dóbr osobistych powoda było bezprawne.

Ustawa w sprawach o ochronę dóbr osobistych wprowadza domniemanie bezprawności co nie oznacza , iż każde naruszenie dóbr osobistych powinno być uznane za bezprawne tylko dlatego , że sprawca naruszył prawa podmiotowe innej osoby .

Bezprawnym w rozumieniu art. 24 k.c. jest działanie sprzeczne z jakąkolwiek normą prawną bez względu na to czy chodzi o przepisy prawa cywilnego, karnego czy też inne przepisy prawa w tym także o charakterze procesowym jeżeli sprzeczność ta prowadzi do naruszenia dobra osobistego.

Postawienie komuś nieprawdziwego zarzutu naruszającego jego cześć jest zawsze działaniem sprzecznym z zasadami współżycia społecznego, a przez to bezprawnym. Zgodnie z ustalonym (choć doznającym wyjątków) poglądem judykatury, który podziela także Sąd w niniejszej sprawie koniecznym elementem wyłączenia bezprawności działania naruszającego dobra osobiste jest prawdziwość twierdzeń co do faktów. Jego bezprawności nie uchyla dochowanie należytej staranności i rzetelności w sprawdzaniu i wykorzystaniu danych, na których zarzut się opiera (np. wyroki SN z dnia 22 grudnia 1997 r., II CKN 546/97, OSNC 1998, nr 7-8, poz. 119, z dnia 10 września 1999 r., III CKN 939/98, OSNC 2000, nr 3, poz. 56, z dnia 19 stycznia 2000 r., II CKN 670/98, z dnia 5 kwietnia 2002 r., II CKN 1095/99, OSNC 2003, nr 3, poz. 42, z dnia 7 listopada 2002 r., II CKN 1293/00, OSNC 2004, nr 2, poz. 27, z dnia 23 czerwca 2004 r., V CK 538/03).

Jako przyczyny wyłączające bezprawność działania w nauce prawa wymienia się: działalność w ramach porządku prawnego, wykonywanie prawa podmiotowego, obrona interesu zasługującego na ochronę, zezwolenie uprawnionego.

Działanie w ramach obowiązującego porządku prawnego by wyłączyć bezprawność musi być dokonane w granicach określonych tym porządkiem prawnym tj. pozostawać w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa. Analizując okoliczności wyłączające bezprawność Sąd nie dostrzegł jednak aby w niniejszej sprawie zachodziły jakiegokolwiek z nich, w szczególności pozwany reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika nie zdołał wykazać aby jego działanie mieściło się w ramach którejkolwiek okoliczności wyłączających bezprawność.

Skoro zatem pozwany naruszył dobra osobiste powoda to powód ma prawo żądać aby pozwany dopełnił czynności potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia, a w szczególności aby złożył oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Powód zażądał aby pozwany złożył przeproszenie w formie ogłoszenia na pół strony w (...) Informatorze Tygodniowym o treści szczegółowo wskazanej w piśmie z dnia 20.12.2010r. /k.8/.

W ocenie Sądu tak sformułowane żądanie ma zbyt daleko idący charakter, bowiem przyjmuje się, iż odpowiednia treść, forma i skala upowszechnienia oświadczenia z art. 24 § 1 KC powinna odpowiadać racjonalnie pojmowanym kryterium celowości. Oświadczenie, które może polegać na odwołaniu, sprostowaniu, przeproszeniu itp., może być zakomunikowane niektórym tylko osobom trzecim lub też ogółowi przez ogłoszenie w środkach masowego przekazu - radiu, telewizji, prasie codziennej. Wybór sposobu jego ogłoszenia powinien uwzględniać cel tej czynności w postaci usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych, który realizuje się przez uzyskanie przez poszkodowanego rzeczywistej i odpowiedniej satysfakcji zarówno prawnej, jak i moralnej. W okolicznościach konkretnej sprawy dla jego spełnienia wystarczające może być skierowanie oświadczenia (przeproszenia) jedynie do poszkodowanego, co pozwoli zatrzeć doznane przez niego ujemne przeżycia lub też konieczne będzie skierowanie oświadczenia do osób, które wiedzą albo też mogą wiedzieć o naruszeniu (wyroki SN z dnia 5 lutego 1969 r. I CR 500/67, z dnia 8 stycznia 1976 r., I CR 237/75 z dnia 7 marca 2007 r., II CSK 493/06). Ocena, czy czynności potrzebne do usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych o których jest mowa w art. 24 § 1 KC są dostateczne dla uzyskania przez poszkodowanego odpowiedniej satysfakcji, powinna więc uwzględniać z jednej strony skalę upowszechnienia naruszającej jego dobra osobiste wypowiedzi, z drugiej zaś oraz dostępność dla osób, które dowiedziały się o niej, oświadczenia mającego usuwać skutki naruszenia. Dla zrealizowania przesłanki rzeczywistego usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych powoda, oświadczenie o jego przeproszeniu powinno mieć taki sam potencjalny zasięg oddziaływania, jak inkryminowana wypowiedź. (por. wyrok SN z 10 września 2009r. V CSK 64/09 baza LEX nr 585910).

Mając na uwadze treść powyższych rozważań w kontekście niniejszej sprawy wskazać należy, iż żądanie powoda aby przeproszenie opublikować w (...) Informatorze Tygodniowym jest zbyt daleko idące i przez swoją nieodpowiedniość zbyt dotkliwie dla pozwanego. W ocenie Sądu najbardziej celowe w tej sytuacji będzie przesłanie przez pozwanego określonych przez Sąd przeprosin za pośrednictwem poczty tak powodowi jak i Staroście (...) do którego pismo

pozwanego było skierowane jak i przesłanie pisma do Urzędu Gminy w T. gdzie ostatecznie pismo to trafiło . Przeproszenie w takiej formie i w taki sposób jak zasądził to sąd winno dać powodowi odpowiednią satysfakcję stosownie do poniesionego uszczerbku.

Jeśli zaś chodzi o żądanie zadośćuczynienia to wskazać należy iż do zasądzenia zadośćuczynienia z art. 448 k.c. nie wystarczy wykazanie bezprawności ale niezbędne jest wykazanie winy po stronie naruszającego dobro osobiste . (por. wyrok SN z 12.12.2002r. V CKN 1581/00 OSN z 2004r. nr 4 poz. 53) takowej winy powód w żaden sposób nie wykazał.

Dlatego też Sąd na podstawie w/w przepisów nakazał przeproszenie powoda i oddalił dalej idące żądanie jako bezzasadne.

Mając na uwadze , iż powód wygrał proces w części dotyczącej żądania niemajątkowego, a pozwany przegrał proces co do tego żądania a wygrał odnośnie żądania majątkowego ,a dodatkowo korzystał z pomocy pełnomocnika sąd postanowił znieść wzajemnie koszty między stronami a to na podstawie art. 100 k.p.c.